

امام جعفر صادق «ع» فرمود:

«هر ملتی دولتی دارند که در انتظار،
آن می باشند ما نیز دولتی داریم که،
در آخر الزمان آشکار خواهد،
گردید (۱) . . .»

یوسف گم کشته باز آید بکنعان غم مخورد
کلبه احزر ان شود روزی گلستان غم مخورد
«حافظه»

انتظار

قیام مصلح

از دیدگاه همیون

از دیدگاه سنبیان

از نظر شیعه

شخصیت مهدی موعود (ع)

یک اشکال واهی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پاسخ آن

انتظار قیام مهدی (ع) از نظر اخبار

تفسیر صحیح از انتظار قیام مهدی (ع)

انتظار قیام مصلح از دیدگاه همیون:

ملیون و صاحبان ادیان آسمانی مانند یهود، نصاری و مجوس،

۱- لکل انس دولة يربونها و دولتنا في آخر الدهر تظهر

عموماً معتقدند که وقته جور و ستم ، جنگ و خون ریزی ، غارت و روتهاي عمومي بحسب دزادن وغار تگران بين المللی ، نفاق و دور وئي ، بي عفتی و بي بندهياري وغیره ، روز گار بشریت رامانند شب تیره و تارسا زدور فاه و آسایش را از بین بردا ، و شقاوت و بد بختی سراسر جهان را ، فرابگيرد شخصی عادل و مصلح قیام میکند که به ظلم و ستم پایان داده و بساط عدل و داد را در جهان هیگستراند ، جلوی عفتی و بي بندهياري را گرفته و بشریت را به سعادت ابدی سوق میدهد ، و رفاه و امنیت عمومی را برقرار میسازد و دامن جنگ و خون ریزی را بر چمده و پر چم صلح و آزادی و امنیت و آرامش را در سراسر جهان به اهتزاز در می آورد و بشریت را که در لجن زار شهر و قرآنی و بوالهوسی دست و پای میزند ، نجات داده به تفکر و تعقل صحیح و علم و دانش واقعی رهبری می نماید و استعداد های نهفته بشری را از مخفی گاه وجودشان وارد مرحله عمل میسازد ، و خلاصه بشریت را از صفات نکوهیده و رفتار ناپسندیده هنر صرف ساخته به خصلت های ملکوتی و کردار پسندیده ، رهنمائی میفرماید ، و جهانی که بر اثر طغیان و سر کشی بزه کاران ، گناهکاری و گمراهان جهنمه سوزان شده به بشتی سرسیز و خرم تبدیل مینماید .

مانع خواهیم براي اثبات این ادعا اقامه دلیل نمائیم ، بلکه مظورها اینست که خواننده گرامی را تاحدودی متوجه کنیم که اعتقاد به قیام مصلح و عادل در آخر الزمان مخصوص شیعیان نیست ، بلکه قولی است که جملگی بر آنند ، از این‌مره و تنها به نقل گفتار یکی از دانشمندان مسیحی اکتفا مینماییم :

«دارمشتر» فرانسوی در صفحه پنجم کتاب «مهندی از صدر

اسلام تا قرن حاضر» مینویسد: نکته مشترکی که در دیانت «کلیمی، مسیحی و مسلمان» وجود دارد اینستکه همگی معتقدند که در آخر الزمان شخص ملکوتی و فوق العاده‌ای خواهد آمد که نظم و عدالت ازدست رفته را بجهان باز آورده و سعادت ابدی را برای عموم بشریت تأمین می‌نماید، یهودیان و همچنین مسیحیان اورا مسیح واز اولاد دارد (ع) میدانند وزردشتیان (مجوسیان) او را پسر زردشت پیغمبر خودشان میدانند و مسلمانان نیز اورا از اولاد پیغمبر خود میدانند^(۱)

ازینجا معلوم می‌شود که انتظار قیام مصلح و آمدن شخصی عادل که همچی بشریت از گرداپ ضلالت و گمراهی است، مخصوص مسلمانان و یا مخصوص شیعیان نیست، بلکه صاحبان ادیان دیگر نیز در انتظار شخصی ملکوتی می‌باشند که در آخر الزمان قیام می‌کند و با قدرت ژرف والهی خود که مأوفوق قدرت انسانی است، به تمام بدجتیها و بیچارگیها خاتمه داده و بساط سعادت و عدالت عموی و همیشگی را در جهان می‌گستراند و بشریت را از ورطه شقاوت و پرتگاه نیستی به سوی سعادت و ساحل حیات و هستی رهمند می‌گردد.

فرقی که مسلمان‌ها با صاحبان ادیان دیگر در این مسئله دارند اینستکه مسلمان‌ها آن شخص الهی و ملکوتی را ازواlad علی و فاطمه می‌دانند و معتقدند که وی از دو دمان پیغمبر (ص) است که در آخر الزمان بدنیا می‌آید و پر چم‌هدایت و ارشاد را برداش گرفته و جهان را مملو از عدل و داد خواهد نمود، و صاحبان ادیان دیگر هر کدام اورا از دو دمان و تیره‌ای میدانند ولی آن‌ها نیز هانند مسلمان‌ها (غیر شیعه) معتقدند که وی در

(۱) نقل از مکتب اسلام شماره اول سال هشتم ص ۶۶

آخر الزمان متولد خواهد شد .

از دیدگاه سنتیان ...

عقیده به قیام مهدی چنانچه بعضی تصور کرده اند تنها یک ایده و فکر شیعی نیست ، بلکه عموم سنتیان نیز بدان معتقد هی باشند ، و عقیده تمام مسلمانها اینست که پس از آنکه جهان را ظلم و فساد فرا گرفت در آخر الزمان شخصی مصلح و عادل پایه عرصه وجود میگذارد و با قیام الهی خود جهان را پر از عدل و داد کرده ریشه ظلم و فساد را از بین و بن بر می اندازد ، و این ادعای امر اجمعه به کتب اهل سنت مدلل می گردد ، ما بعنوان نمونه نام بعضی از آن هارا یاد آور شده و نویسنده گان آن کتب را نیز نام میبریم :

- ١- کتاب اربعین تأليف ابو نعيم اصفهانی
- ٢- البيان في أخبار صاحب الزمان تأليف گنجی شافعی
- ٣- كنز العمال تأليف على بن حسام الدين هندي
- ٤- علامات المهدی تأليف جلال الدين سيوطی
- ٥- علامات المهدی المنتظر تأليف ابن حجر
- ٦- المهدی - تأليف حماد بن يعقوب
- ٧- عقد الدر في أخبار المهدی المنتظر تأليف ابی بدر مقدس
- ٨- فصول المهمة تأليف على بن محمد بن صباح المالکی
- ٩- مناقب . تأليف خطيب خوارزمی
- ١٠- فرائد السقطین تأليف حموینی
- ١١- مطالب السؤول في مناقب آرال الرسول ، تأليف شافعی
- ١٢- الفهرست ، تأليف ابن ندیم
- ١٣- وفيات الاعیان ، تأليف ابن خلکان

۱۴- کشف الظنون

۱۵- روضات الجنان

۱۶- معجم الادباء وبسیاری از مؤلفات دیگر

نکته جالب اینستکه اخبار مر بوط به قیام مهدی در آخر الزمان بقدرتی زیاد است که ابن حجر مکی از متعصبهین اهل سنت در کتاب «صواعق هجرقه» ادعای تواتر آن کرده است و همچنین صاحب کتاب «ذور الابصار» نیز صریحاً متواتر بودن آن را تصدیق مینماید، و اصولاً اهل سنت در باره امامت و خلافت دوازده نفر از اولاد علی و فاطمه روایات بسیاری نقل کرده اند که در همه آنها راجع به قیام مهدی موعود دوازده مین امام و خلیفه بعد از پیغمبر اسلام (ص) در آخر الزمان صریحاً یاد شده است.

از نظر شیعه دوازده امامی

شیعیان (دوازده امامی) نیز معتقدند که در آخر الزمان مهدی موعود که از دو دمان پیغمبر و دوازده مین جانشین آنحضرت و فرزند امام حسن عسکری (ع) است، ظهر و خواهد کرد و با قیام خود دنیا پر از ظلم و ستم را بدنیائی مملو از عدل و داد و تبدیل نموده و روز گاربشیریت را که بر اثر ظلم و جنایت‌ها، خیانت‌ها و بی‌عدالتی‌ها، همچون شب دیجور تیره و سیاه گردیده با گسترش بساط حق و عدالت، منور و روشن خواهد ساخت.

فرقی که شیعیان در این موضوع با سینیان دارند اینستکه سینیها معتقدند که مهدی موعود هنوز از مادر متولد نشده و در آخر الزمان متولد میگردد، و پس از رسیدن به رشد و کمال بامر خدا قیام میکند، ولی عقیده شیعیان بر آنستکه مهدی موعود نه مین فرزند امام حسین

(ع) و پسر امام حسن عسکری (ع) دوازدهمین پیشوای شیعیان است و او در سال ۲۵۵ هجری روز نیمه شعبان هنگام طلوع فجر در شهر سامرہ از زنی بنام «نرجس خاتون» متولد گردید، پدران او تا به امیر المؤمنین علی (ع) همگی امام و پیشوای مسلمین و جانشینان پیغمبر (ص) میباشند.

شخصیت هم‌هدی موعود (ع)

وی دوازدهمین ستاره در خشان آسمان امامت و آخرین وصی پیامبر اکرم (ص) و حجت خدا بر خلق است، نام او نام پیغمبر (ص) و کنیه اش کنیه آنحضرت است پدرش امام حسن عسکری (ع) یازدهمین امام شیعیان میباشد، مادرش نرجس خاتون از شاهزادگان است که در جنگی که هیان مسلمانها و روم شرقی روی داد اسیر گردیده و به عراقش آوردند و امام دهم حضرت هادی (ع) اورا خرید، و در روایت وارد شده که امام هادی (ع) پس از آنکه نرجس را خریداری نمود او را به خواهرش «حکیمه» سپرد تا احکام دین را به او بیاموزد، آنگاه اورا به فرزند برومندش حضرت امام حسن عسکری (ع) بخشید، و در سال ۲۵۵ هجری دوازدهمین حجت بر حق حضرت بقیة الله امام زمان (ع) ازاو بدنیا آمد.

ولادت امام زمان (ع) بی شباهت به ولادت حضرت موسی بن عمران (ع) نبود، زیرا همانطور که برای نگهداری حضرت موسی (ع) از گزند فرعون، از نظر مادرش غائب گردید، امام زمان (ع) نیز از دیده نرجس پنهان گردید، تا وجود حضرتش از گزند دستگاه خلافت

وقت ، محفوظ بماند ، و هر چهل روز یکبار بوسیله پدر بزرگوارش امام حسن عسکری (ع) اورا نزد مادرش میآوردند .

علم غیبت امام زمان (ع) از نظرها (حتی از نظر مادرش) این بود که زمامداران غاصب وقت (خلفای عباسی) از اخبار مربوط به قیام مهدی خبر داشتند و میدانستند که مهدی آل محمد بالآخره روزی علیه دستگاه جبار آنان قیام خواهد نمود و بساط ظلم و ستم را بر چیده و ستمگران را به کیفر اعمال خود میرساند ، از اینرو همانند فرعون هصر که برای جلوگیری از تکوین حضرت موسی (ع) حتی خانه های مصریان و رحمه های زنان را سانسور کرده بود ، بیت امام حسن عسکری (ع) نیز کاملا تحت مراقبت پلیس مخفی دستگاه خلافت قرار داشت ، ولی غافل از آنکه همانخدائی که نقشه خصمانه فرعون مصر را نقش برآب ساخته و تلاش مذبوحانه آن جا هل بد بخت را ختنی و بی اثر ساخت (بطور یکه نقل شده) مادر موسی در جوار تخت خدائی فرعون به حضرت موسی (ع) بارور گردید و تحت سرپرستی او یعنی در کاخ باشکوه فرعون دوران کودکی را سپری ساخت ، و همینکه بعد رشد و کمال رسید بهامر خداوند بزرگ قد مردانگی علیه فرعون برافراشت و جهان را از لوث وجود او و اتباعش پاک گردانید همان خدا نیز حیث خود را از گزند فرعون عصرش محافظت مینماید و نهیگذارد بروладت او اطلاع حاصل نمایند ، بلکه بهامر خدا بایدمیلا داو بطور اسرار آمیزی انجام پذیرد و ازانظار دشمنان خونخوار دور گردد و در پناه و حفظ خداوند نگهداری شود . و تلاش خلیفه بداندیش و ستمگر بی اثر بماند .

ولی اگر از همان روز و همان ساعت غیبت کبری کرده و از نظر همگان پنهان میگردید، پیروان و شیعیان همچنان حیران و سرگردان وای بسا در حال شک و تردید، باقی میماندند، از این رو عده‌ای از یاران باصفاً و شیعیان خاص او دغیبت صغیری آنحضرت را ملاقات نموده و احکام خدارا ازاو فرا میگرفتند و واسطه بین او و شیعیان بودند، و غیبت صغیری مدت هفتاد سال طول کشید، و در خلال این هفتاد سال ؟ نماینده (نواب اربعه) خدمتش میرسیدند، که نمایندگی آنان رسمی و مورد امضا آنحضرت بود، و آنان عبارتند از :

- ۱- عثمان بن سعید عمری ۲- فرزند او ابوجعفر محمد بن عثمان
- ۳- ابوالقاسم حسین بن روح نویختی ۴- ابوالحسن علی بن محمد سمری
- پس از مرگ علی بن محمد سمری (چهارمین نایب آنحضرت) باب نیابت مسدود گردید، و غیبت کبری آغاز شد و در زمان غیبت کبری زعامت شیعیان و نیابت عامه امام زمان (ع) شروع گردید؛ و حل و فسخ امور بdstت علماء مجتهدین سپرده شده و باب اجتهاد بر روی آنان گشوده شد. تا حکم و قایع و حوادثی که در میان مردم پدید میآید، از ادله عامه استفاده نموده بیان نمایند و مردم را از حیرت و سرگردانی بیرون آورند؛ اجتهاد از نظر دنیا اسلام یکی از هتر قی قرین دستورات دین مقدس اسلام و یکی از بزرگترین مزایای آنست، زیرا اجتهاد مردم را از جمود و رکود باز میدارد و آنها را با هتر قی قرین قوانین جهان همگام میسازد. میدان سخن در این باره بقدرتی وسیع است که این مقال مختصر را نمیرسد که آن مسئله عربی و پردازه را مورد بحث قرار بدهد و علاوه، از موضوع بحث ما بیرون است، خوانندگان

محترم اگر بخواهند در این «وضع اطلاعاتی کسب نمایند کتاب «هر جعیت و روحانیت» را باقت مورد مطالعه قرار دهند که این مسئله تاحدودی در آن کتاب مورد بحث و تحقیق ورد و انتقاد قرار گرفته است.

بحکم اینکه گفته میشود: «الفضل ما شهدت به الاعداء» سخن کوتاه‌ورا از داشمند فرانسوی «هانری گربن» که در باره امام زمان (ع) گفته است یادآور میشویم: این داشمند معاصر در تاریخ و فلسفه اسلام و تشیع دارای مطالعات عمیقی است و آثار فراوانی از وی چاپ شده و در دسترس عموم گذارده شده از آنجلمه کتابی است بنام «امام منظوظ» . وی و در آن چنین مینویسد:

«هنگامیکه امام حسن عسکری (ع) در ایام جوانی بود، شاهزاده خانمی از اهالی «بیزانس» بنام «نرجس» او را در عالم رؤیا دید و در عالم خواب بدست فاطمه دختر محمد (ص) مسلمان گردید، و حضرت مسیح (ع) در عالم رؤیا دختر خود را به پسر حضرت محمد (ص) داد، نرجس پس از این رؤیا قبلیش سرشار از عشق امام حسن عسکری و دتا آنکه جزء اسیران او را ببغداد آوردند و ازو صالح امام حسن عسکری (ع) بر خوردار گردید و از آنها فرزندی پایی بعرصه وجود نهاد که همه چیز او اسرار آمیز بود.

وی پنج یا شش ساله بود که پدرش بدرود زندگی گفتولی در همین دوره از عمر مسئولیت‌های بزرگی بر عهده گرفت و برای ایفا وظایف قطعی و خطیر خود به جاهدت پرداخت، و سپس از دیدگان غایب

گردید و قدم در عالم واوضاعی بس اسرار آمیز نهاد (۱)

یک اشکال واهی

روايات راجع به امام زمان و اینکه او فرزند امام حسن عسکری (ع) است و مادر او «نرجس خاتون» از شاهزادگان بوده، از نظر شیعه «متواتر» است. خبر متواتر آنرا گویند که برای انسان یقین آور باشد، فی المثل وجود خانه کعبه در مکه از نظر کسی که خود به آنجا نرفته و بچشم خود آنرا ندیده قطعی است و عمل این قطع و یقین آنست که مکرر و متواتر از کسانی که به کعبه رفته و خانه کعبه را زیارت نموده اند، شنیده و اکنون وجود کعبه برای او قطعی است، اصطلاحاً اینگونه خبر را متواتر میگویند، و اخبار راجع به ولادت امام زمان فرزند امام حسن عسکری از نرجس خاتون در سال ۲۵۵ هجری در شهر سامرا نیز متواتر و قطعی است، و جای هیچگونه شک و تردیدی نمی باشد.

ولی در این باره از طرف مخالفین اشکالی طرح شده است و آن اینکه: عمر طبیعی یک فرد انسان در این قرون و اعصار، محدود است، و برخلاف طبیعت است که کسی در این عصر و روزگار یک هزار و اندری سال زندگی نماید. روی این حساب اعتقاد به ولادت او در هزار سال و اندری پیش و حیات آنحضرت تا این زمان جزیک فکر خرافی و بی اساس نخواهد بود.

گرچه این اشکال بسیار بی مورد و واهی است و پاسخ آن نیز چندان مشکل نیست، ولی برای اینکه در این مقاله از این ایراد پاسخی

گفته باشیم میگوییم:

شخصی که این اشکال را طرح نموده از دو حال نمیتواند بیرون باشد. زیرا وی یامادی و منکر مبدأ جهان آفرینش است، ویا پیر و بکی از ادیان آسمانی میباشد بر فرض نخست، پاسخ وی آنست که طولانی شدن عمر بشر و به چند برابر عمر طبیعی و معمولی رسیدن، موضوع محالی نیست، بلکه از نظر دانش وزامکن آن اثبات گردیده و این معما (البه) از نظر اشکال کتفد، حل شده است. خلاصه سخن اینکه «پیری» از نظر دانشمندان و مکتشفین معاصر یک بیماری علاج ناپذیری نیست، بلکه دانشمندان در صدد برآمده اند داروئی بسازند که جلو این بیماری را گرفته و یا آنرا علاج نماید، پروفسور «آنالاصلان» داروئی از ترکیبات «نوکائین» برای این موضوع کشف نموده و وعده داده است که بزودی آنرا در دسترس جهانیان قرار خواهد داد، و دلیل امکان آنرا اینچنین بیان کرده است: «پیری عبارت است از فرسودگی وضعف سلواهای بدن و این دارو بطور اعجاز آمیزی آن سلواهارا تقویت نموده و جوان میسازد و بدینوسیله بد عهر پیری خاتمه داده میشود».

ونیز کشف کرده اند که عمر ملکه زنبور عسل بر اثر عسل مخصوصی که ورد تغذیه او قرار میگیرد به راتب بیش از عمر سایر زنبورهاست، و نیز روی بعضی از هوشها و بعضی از درختان آزمایش شده که اگر تحت شرائط مخصوصی زندگی نمایند ممکن است عمر آنها تا چهل برابر عمر طبیعی افزایش یابد، و اگر خوانند بحترم بخواهد در این باره اطلاع بیشتری پیدا نماید میتواند به کتابهایی که در باره امام زمان (ع) نوشته شده مراجعه نماید.

واگر اشکال کنده پیرویکی از ادیان آسمانی یعنی : مسلمان یا نصاری یا یهود بوده باشد در پاسخ آنها چنین دیگوئیم : آیا معجزات حضرت محمد(ص) و عیسی بن مریم و موسی بن عمران علیهم السلام ، از قبیل معراج و انشقاق قمر ، ویدبیضا واژدها شدن عصا وزندگان مرده و علاج بیماریهای غیرقابل علاج و یا صعب العلاج (بدون داروی آنها) و امثال این معجزات را چگونه تفسیر و توجیه مینمائید ، اگر در پاسخ این سؤال گویند آنان پیغمبر و فرستاده حق بودند و برای اثبات سفارت و رسالت خود محتاج به ارائه دلیل بودند ، و این معجزات و اعمال خارق العاده دلائلی بود که بوسیله آنها نبوت خود را برای مردم اثبات نموده و به مردم فهمانیدند که خود افراد فوق العاده ای بوده و با عالم غیب مر بوط هستند و از جانب خدا به سمت رهبری مردم فرستاده شده اند .

ما این پاسخ را از آنان می پذیریم و همان را پاسخ اشکال آنان درخصوص مسئله ورد بحث قرار می دهیم و میگوئیم شما که وجود معجزه و کارهای خارق العاده وغیر طبیعی را اقرار دارید چه مانعی دارد که طول عمر امام زمان(ع) نیز معجزه و کاری خارق العاده بوده باشد ، زیرا همان خدائی که بندۀ خویش را با بدین عنصری از عالم خالک بجهان پاک و از حضیض ناسوت به اوج لاهوت میبرد و ماء عالم شهود را دوباره ساخته تا نظاره کنند گان آنرا با چشم خود مشاهده نمایند ، و عصائی را بصورت اژدهائی مهیب در می آورد و مرده را با طریق غیر طبی (گرچه از طریق طبی نیز غیرقابل علاج است) زنده میسازد همان خدا میتواند بندۀ ای از بند گان خود را روی مصالحی که از نظر مامردم (بواسطه ضعف نیروی درک ما) پوشیده است عمری دراز مرحمت فرماید بطوریکه در ردیف سایر

معجزات و کارهای خارق العاده قرار بگیرد ، بلکه این کار خیلی آسان تر از زنده ساختن مرده و اژدها ساختن عصا و پاره کردن ماه میباشد .

و در اینجا یا سخنی اقتصاعی نیز میتوان داد و آن اینکه آیا صاحبان ادیان خدای عالمیان را بر هر کاری قادر میدانند یا نه و آیا معتقدند که (ان الله على كل شيء قدير) خدای حزن بر کارهای محال بر هر چیزی قدرت دارد اگر آنان منکر قدرت خدا شوند و خدای را قادر بر هر کاری ندانند ، ناگزیر باید خدای را عاجز بدانند و عجز از صفات نقص است و ذات اقدس او از هر نقص منزه و میراست «تعالى الله عن ذلك علوأكبير» و اگر به قدرت خداوند ایمان داشته باشند و خدارا بر هر کاری قادر بدانند پس چه عیبی دارد که خداوند بر خلاف عادت و طبیعت بنده ای از بندگان خود را بقدرتی عمر طولانی بدهد که بصد برابر و بیشتر عمر طبیعی برسد ، بر خوانندگان محترم پوشیده نیست که پاسخ دوم خلاصه پاسخ نخست است و اگر چنانچه از نظر ظاهر متعدد بمنظور برسد از نظر روح و جان یکی میباشد .

انتظار قیام مهدی (ع) از نظر اخبار

انتظار قیام مهدی از نظر رهبران مذهبی و علمای شیعه جزو عبادات و اعمال شایسته و پسندیده میباشد ، روایات و اخبار زیادی در این باره با تعبیرهای مختلف وارد شده و صاحب منتخب الاثر ۲۳ روایت در این باره ایراد کرده که معا بعضی از آنها را در اینجا ایراد میکنیم :

- امام ششم (ع) میفرماید : «کسیکه بمیرد در حالیکه انتظار قیام مهدی (ع) را داشته باشد مانند کسی است که در خیمه امام با امام بوده

باشد بلکه (بالآخر بگویم) مانند کسی است که پیش وی پیغمبر (ص)
درجہادبا کفار) شمشیر زده باشد» (۱).

۲- امام هشتم (ع) از جدش پیغمبر نقل کرده که آنحضرت فرمود:
«افضل اعمال امنی انتظار فرج من الله عزوجل» (۲).

۳- امیر المؤمنین علیؑ فرمود: «المنتظر لامرنا كالمشحط
بدمه في سبيل الله» (۳).

۴- حدیث مفصلی از کافی نقل کرده که خلاصه مضمون آن
اینستکه: ... یکی از شیعیان از حضرت امام جعفر صادق ؑ تقاضا
کرد که طریقه خود پدرانش را جهت او بیان فرماید تا او نیز در زندگی
از آن پیروی نماید، حضرت بوسیله فرمود: «گرچه سؤوال تو کوتاه بود
ولی بسیار عظیم و پرهگز است . . . طریقه‌ما عبارتست از: ۱- شهادت
بر وحدانیت خدا و رسالت محمد مصطفی (ص) ۲- اقرار به آنچه او از
جانب خدای آورده است ، ۳- دوستی با دوستان اهل بیت و دشمنی با
دشمنانشان ۴- قبول ولایت اهل بیت ۵- انتظار قیام قائم آل محمد ﷺ» (۴)

۶- کوشش در عبادت و پر هیز کاری»
تفسیر صحیح از انتظار قیام مهدی (ع)

اگر ما موضوع انتظار قیام مهدی ؑ را بمفهوم واقعی خود

(۱) من مات مُنتظراً لهذا الامر كان كمن كان مع القائم في فساططه
لابل كاز، كالضارب بين يدي رسول الله (ص) بالسيف .

(۲) يعني بهترین اعمال امت من انتظار فرج از طرف خداوند بزرگ میباشد .

(۳) کسیکه مُنتظراً قیام مهدی ما بوده باشد مانند کسی است که در راه خدا
درخون خود غلطیده باشد .

و آنطور که هست تصور کرده و در کنایم تصدیق خواهیم کرد که این خود عقیده‌ای صحیح بوده و دارای آثار و فواید زیادی است، زیرا بطور یکه از روایات و اخبار استفاده می‌شود، منظور از قیام مهدی (ع) در آخر الزمان بر افراس تن پر چم صلح و عدل در سراسر گیتی و برآذداختن اساس ظلم و ستم می‌باشد، در زمان قیام مهدی مردم روی زمین به آسایش و رفاه واقعی رسیده و مفهوم واقعی زندگی و سعادت زاده می‌باشد، و پیدا است که کمترین فایده این عقیده اینست که چرا غایمید را در لهای افسرده مردمی که از فشار ستمها، بیداد گریها، بی‌عدالیها، تبعیضها... بستوه آمده‌اند روش ساخته و به آینده‌شان خوش بین نموده و بخود نویده‌ند که: یوسف گم‌گشته باز آید بکنغان غم مخور

کلیه احزان شود روزی گلستان غم مخور
وزمینه‌را برای قیام پر چمدار نهضت و آزادی واقعی آماده ساخته و تاجائی که قدرت دار ندر راه اصلاح مفاسد فردی و اجتماعی بکوشند و خود و جامعه را طوری پپروانند که اگر قیام آنحضرت مصادف با حیات آنهاشد در بر ابر او شرمسار و سرافکننده نباشند.

حال اگر بعضی از مغربین و بازیگران و مردم انتہازی، این موضوع حیاتی را طور دیگر و آنmod کرده و آنرا یکی از عقائد خرافی شیعه بدانند، و بگویند عقیده به قیام مهدی (ع) و انتظار ظهور اومایه افسردگی و تبلی و شاده خالی نمودن از زیر بار مسئولیت ویأس و ناامیدی است، باید در پاسخ این گونه افراید گفت: نخست باید از مر کعب عنا دو لجاج پیاده شدو بیطر فانه روایاتی را که در این باره وارد شده بطالعه کرد و منتظر شیعه را آنطور که هست در کنایم و سپس دید آیا جائی برای این ایراد باقی می‌ماند و آیا این

سخن جزیک اتهام و نسبت ناروامی تواند باشد؟

وانگهی شانه‌حالی کردن بعضی از افراد شیعه از زیر بار مسئولیت وسوع استفاده بعضی از مردم راحت طلب و سست و بی‌اعتنای به بعضی از کارهای اساسی و گفتن اینکه دیگر کار از عده ما خارج است مگر خودش بباید و کاری بکند، عمل اینگونه افراد نمیتواند سند و ملاک عدم صحت انتظار قیام مهدی (ع) و خرافی بودن آن بوده باشد.

علاوه بر اینکه این عقیده اختصاصی به شیعه ندارد، بلکه تمام فرق اسلامی در این عقیده باشیعه هم صدا هستند النهایه اینکه شیعه نسبت به این موضوع اهمیت بیشتر قائل است. بلکه پا فراتر نهاده و میگوئیم پیروان تمام ملل و نحل دنیا در انتظار قیام شخصی مصلح و عادل روزشماری میکنند که بباید و دنیای پراز ظلم و ستم را به جهانی مملواز عدل وداد تبدیل نماید و بشریت را از شکنجه و فشار زندگی نکبت بازنجات داده به یک زندگی سعادتمندانه وایده آل نائل سازد «همه در انتظار آفروز».

بادصبا مژده ده درد پایان رسید به آسمان وجود نیز تابان رسید بلبل شوریده را فراق پایان رسید به بوستان وجود بین سرو سامان رسید بشاخ گل بین چسان بلبل دستان رسید

دوباره آب حیات به تشنۀ کامان رسید

گلخانه فیضیه قم

دوباره کرده طلوع کوکب رخشنده‌ای

چو در شب چارده ماه فروزنده‌ای

و یا بروز صحي نير تابنده اي
زحق نموده ظهور عجب نماينده اي
کهاز قدوم چنان سيدفتر خنده اي
زحق بر اهل زمن مژده شاييان رسيد

三

ای که بود با تو آن سیطره احمدی
با تو بود قدرت و هیمنه حیدری
بر کف تو استوار معجزه عیسوی
خدا نمودت عطا منظره یوسفی
نما به خلق از کرم نظاره مشققی
که از فراق تو حان بر لحاظان رسید

10

صاحب کوثر توئی خازن رضوان توئی
خضر پیغمبر توئی چشمہ حبوان توئی
مهر سپهر هدی بر همہ سلطان توئی
بقیة الله را بر اهل ایمان توئی
ملجأ و مأوای ما حافظ قرآن توئی
نظاره ای از وفا موسم احسان رسید

• • •

شها بماشیعیان لحظه‌ای امداد کن
از نظر معنوی زمانه آباد کن

جمعیت گمرهان دو باره ارشاد کن
 پایه عدل و وداد دو باره بنیاد کن
 (ادیب لاری) زلطف خرم و دلشاد کن
 که از فراقت ورا عمر بپایان رسید

مبارزه با دیون نفس

جو اندر باشید و فداکاری گنمید عفریت شهوت
 را باز نجیر اراده در بند گشید و آرزوهای دور و دراز
 را از مغز جان خویش بدور افکنید اهر یمن ناپاک همواره
 گوشش گند گهره روان را از راه بازدارد و به بپراهه
 در اندازد وی در این قیمای این نقش منحوس بوسیله های
 گو ناگون دست یازدو هزاران نیز ناک و فریب بکار برد،
 گذاهان را از آنسوی گهز بیاترود لرباتر است در چشم
 دیگران جلوه دهد و هر گز نگذارد بده گسی بدرون
 این پرده فریبند راه یابد و آن منظره رشت و هول -
 انتگیز آشکار شود.

حضرت علی (ع)